అమరజీవి

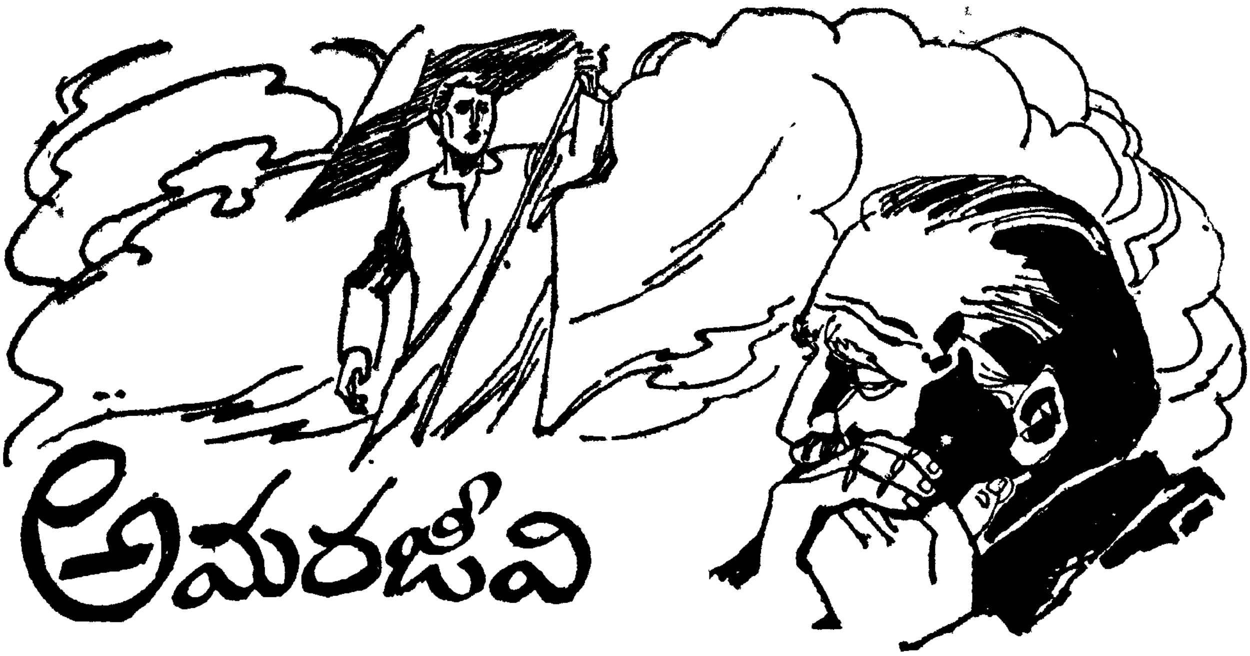

వీథిలో సన్నాయి మేళం వినిపిస్తోంది.

రాజశేఖరంగారు చదువుతున్న పేపరు అక్కడ పడేసి, గబగబా వరండాలోకి వచ్చారు. కొస్త దూరంలో పెళ్ళివారి వూరేగింపుజనం ఆగివున్నారు. ఆ జన సమూహంలో, చక్కగా అలంకరింపబడిన పల్లకీ దీపాలకాంతిలో స్పష్టంగా కని పిస్తోంది. అందులో నూతన వధూవరులు ముచ్చటగా కూర్చునివున్నారు.

రాజశేఖరంగారి మనస్సు కొద్దిగా చివుక్కుమంది. ఆయన కేవో పాతకాలం నాటి జ్ఞాపకాలు గుర్తుకొచ్చినాయి. కానీ, ఆయన పెళ్ళివారివంక చూస్తూ వాటి నన్నిటినీ మరచిపోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇంతలోకి, ఆయన మనస్సుకు యేదో చటుక్కున తోచింది. తనుకూడా "ఊరేగింపు"లో కాసేపు అలా తిరిగివస్తే బాగుండు ననిపించింది. ఎప్పుడూ మనస్సుకు చికాకు పరిచే సమస్యలగురించి ఆలోచించకుండా, కాసేపు అన్నింటినీ మరిచి నలుగురిలోనూ కలిసిపోకపోతే, మానవుడికి జీవితం దుర్భర మయిపోతుంది. అందుకే రాజశేఖరంగారికి కాసేపు సరదాగా తిరిగివద్దా మనిపించింది. నిజానికి, ఆయన యిలాంటి పెళ్లి వూరే గింపులు ఎన్నో చూశాడు. కానీ యెప్పటి కప్పుడు నూతనవధూవరులను చూస్తూవుంటే, యేదో అనూహ్యమైన ఆనందం కలుగుతుంది.

ఆయన యిలా ఆలోచిస్తూవుండగానే, కాంతమ్మగారు వాకిట్లోకివచ్చింది. వస్తూనే "ఏమిటండీ! అలా చూస్తున్నారు?" అంది.

"ఏమీలేదు! మన సందు చివర కని పిస్తోందే! ఆ వూరేగింపు యెవరిదా అని..."

"అదా!... మన వెంకట్రామయ్యగారు కొడుకు పెళ్ళిచేశాడు కదండి. మనకు శుభ లేఖకూడా వచ్చింది. మీకు జ్ఞాపకం లేదూ—?"

"అవునవును! జ్ఞాపకంవచ్చింది. జానకి రాముడి పెళ్ళికదూ!" అని కొస్త ఆగి "వాడికి యిప్పుడెన్నేళ్లు" అని అడిగారు.

"ఇరవై యేళ్ళుంటాయనుకుంటాను. మన రాజూ, వాడూ వొక ఈడు వాళ్లే!" అంది.

బి. విద్యాసాగర్

రాజశేఖరంగారి మనస్సు కలుక్కుమంది. 'రాజు' అని అస్పష్టంగా తనలోనే గొణుక్కున్నారు. అవును! రాజు బ్రతికి వుంటే యిప్పుడు వాడికి యిరవై యేళ్ళు వుండేవి! తనుకూడా ఈపాటికి వాడిపెళ్ళి జరిపించేవాడు......రాజును గురించిన జ్ఞాప కాలు, శేఖరంగారి మనస్సులో గజిబిజిగా అల్లుకుంటున్నాయి.

పెళ్ళివారి పల్లకీ మరింత దగ్గరకు వచ్చింది. ఇప్పుడు వధూవరులు బాగా కనిపిస్తున్నారు. జానకిరాముడి ముఖంలో యేదో క్రొత్తకళ గోచరిస్తోంది. సతీసమేతుడైన శ్రీరాముల వారిలాగా వున్నాడు. రాజశేఖరంగారు, జానకిరాముడిని చూడటం యిది మొదటి సారికాదు. అతనిని చిన్నప్పటినుంచి బాగా ఎరుగును. కానీ, ఈరోజున జానకిరాముడి ముఖంలో యేదో ప్రత్యేకత వుంది. మధు పర్కాలలో అతను చూడటానికి ముచ్చటగా వున్నాడు. సిగ్గుపడుతున్న నవవధువువంక జానకిరాముడు కొంటెగా చూస్తున్నాడు... రాజశేఖరంగారు యిదంతా చూస్తూనే వున్నారు. ఆయన కేదో అవ్యక్తమైన ఆనందం కలిగింది. తన కుమారుడు రాజును జానకిరాముడిగా వూహించుకుని తృప్తిపడ టానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కానీ అలాంటి అనుభూతి ఆయన కాసేపుమాత్రమే అనుభ వించగలిగారు. తర్వాత రాజునుగురించిన జ్ఞాపకాలు స్మృతిపథంలో మెరసినాయి.

"మనంకూడా వారితో అలా తిరిగి వద్దామా!" అంది కాంతమ్మ క్షణంసేపు ఆవ రించుకున్న నిశ్శబ్దాన్ని భగ్నంచేస్తూ.

శేఖరంగారు వులిక్కిపడ్డారు. ఏమిచెప్ప టానికీ తోచలేదు.

"సరే! దానికేమి! అలాగే వెళ్దాము" అన్నాడు చివరికి.

"అయితే పదండి! మీ వుత్తరీయం నేను పట్టుకొస్తాను" అంది లోపలకు పోతూ.

రాజశేఖరంగారికి ఆశ్చర్యమేసింది. ఆమెలో పుత్రశోకము నశించిపోయిందా అనిపించింది, పెళ్ళివారిని చూస్తుంటే, తనకు రాజు జ్ఞాపకం వస్తున్నాడు. కానీ తన భార్యకు వారిని చూస్తుంటే ఎటువంటి అనుభూతి కలుగుతున్నదో వూహించ లేకుండా వున్నాడు.

కాంతమ్మ వుత్తరీయం తీసుకువచ్చి యిచ్చింది. కాని, శేఖరంగారు దానిని తీసుకుని కుర్చీలో కూలబడ్డారు.

"ఏమిటి మళ్ళీ కూర్చున్నారు," అంది.

"ఏమీలేదు! నాకెందుకో ఈ రోజు మనస్సు బాగాలేదు" అన్నాడు.

"నాకూ అలాగే వుందండీ" అంది ఆవిడ కంట తడిపెడుతూ.

రాజశేఖరంగారి మనస్సు యిక అక్కడ లేదు. పెళ్ళివారివంక చూస్తున్న కొద్దీ స్మృతి పథంలో రాజు మరింత సన్నిహితు డవు తున్నాడు.

* * *

అఫ్సోసు! రాజు బ్రతికివుంటే, ఈనాడు అతనికి యిరవైయేళ్ళు వుండేవి, తండ్రి ముచ్చటగా ఈపాటికి కుమారుడికి పెళ్ళిచేసి ఆనందించేవాడు. కాని విధి బలీయమైంది. తండ్రిని కుమారుడిని వేరుచేసి రాజశేఖరం గారి జీవితంలో నిప్పులు కురిపించింది.

ఈరోజు జానకిరాముడిని చూస్తుంటే, శేఖరంగారికి రాజు బాగా జ్ఞాపకం వస్తున్నాడు.

సరిగ్గా ఈ పెళ్ళికొడుకు అంతే వుంటాడు. పొడుగ్గా, లావుగా వుండేవాడు. అతని కళ్ళలో ఏదో జ్యోతి ప్రకాశిస్తున్నట్లు వుండేది.

రాజు అందంగా వుంటాడు. ఎప్పుడూ చిరునవ్వులు చిందిస్తూ విహరిస్తూ వుంటాడు. అతను ధోవతి కట్టుకుని, సిల్కు లాల్చీ వేసుకుంటే, రాజశేఖరంగారికి ముచ్చటవేస్తుంది.

ఒకరోజు శేఖరంగారు,—ఈరోజులాగానే — కుర్చీలో కూర్చునివున్నారు. ఆవేళ లెనిన్ వ్రాసిన వొక గ్రంథాన్ని చదివి, దానినిగురించే ఆలోచిస్తున్నారు. ఇంతలో రాజు అక్కడకు వచ్చి

"ఏమిటి నాన్నా! ఆలోచిస్తున్నారు" అన్నాడు.

"ఏమీలేదు! లెనిన్ అభిప్రాయాలను గురించి ఆలోచిస్తున్నాను."

తర్వాత కాసేపుదాకా, వారిద్దరిమధ్యా, లెనిన్, మార్క్సుల సిద్ధాంతాలనుగురించి చర్చ జరిగింది. రాజశేఖరంగారికి యిలాంటి చర్చలలో పాల్గొనటమంటే సరదా! రాజు చాలా హుషారుగా మాట్లాడుతాడు. కానీ ఆ హుషారు ఎక్కువసేపు లేదు. కాసేపటిలోనే, అతను మనస్సులో ఏదో 'మథన' పడుతున్నట్లు కనిపించాడు. తండ్రి యిది గమనించాడు.

"ఏమిటి బాబూ! ఏదో సీరియస్‌గా ఆలోచిస్తున్నావు"

"అహాఁ! ఏమీలేదు" అన్నాడు రాజు వులిక్కిపడుతూ.

"ఏమీ లేకపోవడమేమిటి! ఇందాకటినుంచి చూస్తున్నాను. నువ్వు పరధ్యానంగా మాట్లాడుతున్నావు—నీకు నాదగ్గర సంకోచమెందుకు? నీమనస్సులో వున్నదేదో నాకు చెప్పు బాబూ!" అన్నారు రాజశేఖరంగారు.

"ఏమీలేదు నాన్నా! మీతో వొక ముఖ్యవిషయం మాట్లాడదామనుకుంటున్నాను"

"ఏమిటది! సంకోచించకుండ చెప్పు!"

"ఏమీలేదు! గోవా విముక్తికోసం సత్యాగ్రహం జరగబోతోంది. నేను అందులో పాల్గొందామనుకుంటున్నాను."

రాజశేఖరంగారు ఆశ్చర్యపోయారు. కానీ మరుక్షణంలోనే ఆనందించారు. తన కుమారుడు అంతటి సాహసానికి పూనుకుంటాడని ఆయన ఎన్నడూ అనుకోలేదు. రాజుకు యిలాంటి ఆలోచన కలగడం నిజంగా పూర్వజన్మ సుకృతం అనుకున్నారు. రాజుకూడా భారతదేశపు వీరుల జాబితాలలోకి ఎక్కుతాడు. అతని చరిత్ర కూడా సువర్ణాక్షరాలలో లిఖించబడుతుంది. తరతరాలుగా, గోవా స్వాతంత్ర్యవీరులతో, రాజుపేరుకూడా నలుగురు చెప్పుకుంటారు. అతని ఖ్యాతి దేశమంతటా వ్యాపిస్తుంది.—

★ అమరజీవి ★

రాజశేఖరంగారు అంతవరకు వూహించారు. కొడుకుని నిరుత్సాహపరచటం ఆయనకు అవివేకమనిపించింది. అందుకే, ఆయన ఈవిషయం భార్యతోనైనా సంప్రదించకుండా తన అంగీకారం తెలియజేశారు.

రాజు ఏదో పనిమీద బజారువైపు వెళ్ళిపోయాడు. శేఖరంగారికి ఈ రోజు ఎంతో ఆనందంగా వుంది. తన కుమారుడు కూడా ప్రయోజకుడయ్యాడు. అంతా సవ్యంగా జరిగితే, గోవాను సామ్రాజ్యవాదుల బంధనాలనుండి విముక్తిచేసి, విజయలక్ష్మిని చేపట్టి తిరిగి వస్తాడు. అప్పుడు మనదేశములోని ప్రజలంతా వీరులను సన్మానిస్తారు. నల్గురూ వారి గురించే చెప్పుకుంటారు. అప్పుడు ఈ వూరేమిటి? దేశమంతటికీ రాజు పేరు తెలిసిపోతుంది. అంతేకాదు! నలుగురూ, అప్పుడు తనను గౌరవంగా చూస్తారు. వీరపుత్రుడి తండ్రికావటం కూడా అదృష్టమే!

ఏపని చేసినా, కీడెంచి మేలెంచమన్నారు. అందుకే రాజశేఖరంగారు మొదట రాజు వెళ్ళటానికి వొప్పుకోలేదు. కానీ, రాజుయొక్క ఉత్సాహం, అతని ధైర్యం చూశాక, వద్దనటానికి మనసొప్పలేదు.

ఆరోజు రాత్రి రాజు తల్లికి చెప్పకుండా వూరువిడిచి వెళ్ళిపోయాడు. ఆవిడకు తెలిస్తే గోల పెడుతుందని అతనికి తెలుసు. అందుకే ఆవిడ నిద్రపోతూ వుండగా, తండ్రిని లేపి, ఆయనతో చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. రాజశేఖరంగారు కుమారుడిని దీవించి పంపించాడు.

మర్నాడు కాంతమ్మగారు, కొడుకు కనపడటం లేదని గోలపెట్టింది. రాజశేఖరంగారు మాత్రం నిండు కుండలాగా, యేమీ తొణకకుండా, ఆవేళకు తనకుతోచిన సమాధానం చెప్పి వూరుకున్నాడు.

*　*　*

ఆగస్ట్ 15-వ తేదీన కొంతమంది వలంటీర్లు గోవాలో ప్రవేశించారు. తర్వాత యేమి జరిగిందీ వివరంగా చెప్పనవసరం లేదు.

ఆ రోజు రాత్రి రాజశేఖరంగారు రేడియోలో వార్తలు విని కొయ్యలాగా కూలిపోయారు. రాజు తుపాకి కాల్పులలో మరణించినట్లు రేడియోలో చెప్పారు. తనకుమారుడే! సందేహం లేదు! పూర్తిపేరు కూడా చెప్పారు.

రాజశేఖరంగారు చాలాసేపటి వరకూ తేరుకోలేకపోయారు. తర్వాత మెల్లగా లేచి, భారంగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ వెళ్ళి భార్యకు ఈ విషయం చెప్పారు. ఆవిడ గొల్లుమంది.

"అయ్యో! నారాజు!—నాతో చెప్పకుండా పోయావేమి చిట్టితండ్రి!...నాతో చెప్పివుంటే, నిన్ను పోనిచ్చేదాన్నా!" అంటూ పెద్దపెట్టున ఏడవటం మొదలుపెట్టింది. ఇది విని, పక్కయిళ్ళలో వున్న నలుగురూ అక్కడకు చేరారు.

అంతా విషయం తెలుసుకుని, చాలా దుఃఖించారు. కానీ లోలోన వారు కొంతవరకూ ఆనందించక పోలేదు. తమ గ్రామానికే ఖ్యాతితెచ్చిన రాజు పేరును స్మరించుకుంటూ, తమ మనస్సులోనే, అతనికి శ్రద్ధాంజలి ఘటించారు. కొంతమంది రాజశేఖరంగారిని చూసి ఈర్ష్య కూడా పడ్డారు. ఇది చాలా విచిత్రమైన సంగతి! రాజులాగా తమ కుమారుడు కూడా ధైర్యం చేసి గోవాకు వెళ్ళలేదేమని విచారించారు. అలా విచారించినవారి సంఖ్య చాలాతక్కువ. చూస్తూ చూస్తూ కుమారుడి ప్రాణాలను బలి యివ్వడానికి ఎవరు సాహసిస్తారు?

రాజశేఖరంగారు పుత్రశోకంతో అమితంగా దుఃఖిస్తూకూడా, శోకచింప కొద్దిగా మనస్సులోనే ఆనందించారు. తను కన్న కలలు ఫలించినాయి. తన కుమారుడు వీరుడైనాడు. అమరజీవి అయి ప్రజల స్మృతిపథంలో శాశ్వతంగా నిలిచిపోయినాడు. ఇక తనకు కావలసిందేముంది? తనపేరు వూళ్లో నలుగురూ చెప్పుకుంటారు. అందరూ తనను గౌరవంగా చూస్తారు. ఈ భావన ఆయనలో కలుగగానే, వస్తూన్న దుఃఖాన్ని దిగమ్రింగుకున్నాడు.

కాంతమ్మగారి చుట్టూ ఆడవాళ్లు చేరి రాజు అకాలమరణానికి తమ సానుభూతి తెలియజేశారు. ఇది ఇలావుండగా, రాజశేఖరంగారు, తనను పలకరించడానికి వచ్చిన వారితో మెల్లగా అసలు విషయం చెప్పేశాడు. అది విని వారంతా ఆశ్చర్యపోయారు. కుమారుడికి ధైర్యంచెప్పి, ఇలాంటి వుద్యమాలలో పాల్గొనమని పురికొల్పే తల్లిదండ్రులు ఎంతమంది వుంటారు? రాజశేఖరంగారు ఇలాంటి సాహసానికి పూనుకున్నాడంటే, ఆయనను నిజంగా అభినందించాలి. ఒక పౌరుడినికన్న గౌరవం ఆయనకు దక్కింది. కొంతమంది ఈవిధంగా అనుకున్నారు. మరి కొందరు రాజశేఖరంగారు చాలా తెలివితక్కువపని చేశాడనీ, అన్యాయంగా కుమారుడిని దేశంకోసం త్యాగం చేశాడనీ అన్నారు. "అంత కీర్తి కావాలని అనుకున్నవాడు తనే పోలేకపోయాడూ?" అని ఆయనను మనస్సులోనే నిందించారు.

కాంతమ్మగారు ఇంకా ఏడుస్తూనేవుంది. చూడవచ్చిన ఆడవాళ్లు ఒక్కొక్కరూ వెళ్లిపోయారు. రాజశేఖరంగారు మాత్రం అసలు విషయం భార్యకు చెప్పలేదు. చెబితే యేం లాభమైనా వుందా?...

మర్నాడు సాయంత్రము శేఖరంగారు క్లబ్బుకు వెళ్లారు. కొంతమంది మంచి వుషారుగా చీట్లపేక ఆడుకుంటున్నారు. రాజశేఖరంగారు అక్కడకు వెళ్లకుండా తలుపు చాటునవుండి వారిమాటలు వింటున్నాడు. వారు తన విషయమే మాట్లాడుకుంటున్నారు.

"ఆయనేదో పెద్ద ఘనకార్యం చేశాననుకుంటున్నాడు. నిన్న వాళ్ల యింటికి వెళ్తే అసలు విషయం చెప్పాడు. ఆయనే రాజుకు ధైర్యం చెప్పి, పంపించాడట!.. ఇంతకంటే విచిత్రం యేమైనా వుంటుందా! చూస్తూ చూస్తూ ఏ తండ్రి అయినా కొడుకుని బలి యిస్తారటండీ?" అంటున్నాడు ఆనందరావు.

"అదేనండీ! నాకూ అర్థం కాకుండా వుంది. అంత కీర్తికోసం తహతహలాడేవాడు తనే పోలేకపోయాడా?" అంటున్నాడు వెంకట్రామయ్య.

రాజశేఖరంగారు యిక అక్కడ వుండా

(44-వ పేజీ చూడండి)

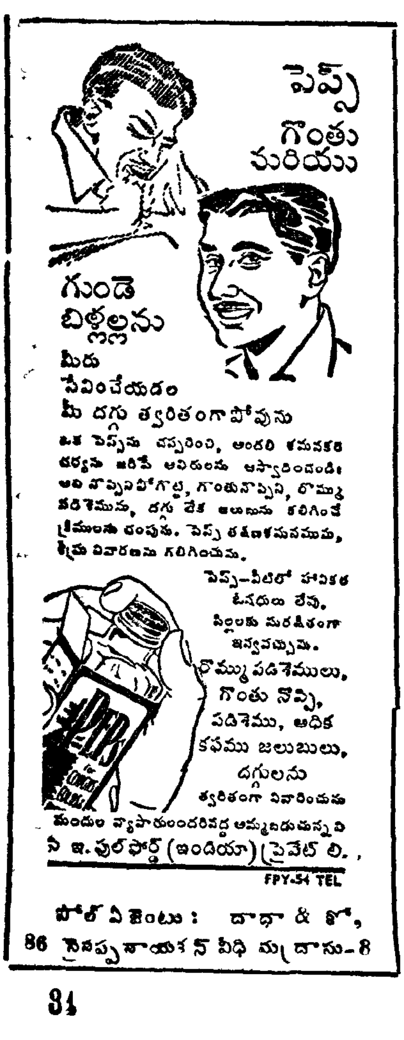

★ బుద్ధిబలం ★

కైనా ఎటునైనా పాతమార్తాను. లేక పోతే రాజుగారికి నన్ను తినాలనే బుద్ధి ఎప్పుడు పుడితే అప్పుడైనా తప్పదుగదా నా చావు! కనక నేను చావునుండి తప్పించుకొనేందుకే యిలా చెబుతున్నానని మాత్రం పొరపాటు అర్థంచేసికోకండి. నామూలాన నా జాతికి ప్రభులైనమీ ప్రాణాలుపోవడం ఏమాత్రం యిష్టంలేకనే నేనింతగా చెప్పడం అది గ్రహించగోర్తాను—యిదీ అసలువిషయం—యిక తర్వాత మీ యిష్టం," అని చెప్పి ఆగింది మేక, సింహం ముఖంలోని భావాలను పరికిస్తూ.

కొంతతడవు సింహ మేదో ఆలోచించి "సరే—వెళ్లు అన్నది.

"మీరు మాత్రం యీ ప్రాంతాన్ని విడిచి యింకోవైపు వెళ్లకండి" అంటూ మేక మరో నమస్కారబాణం వదలి వచ్చినదారి బట్టింది 'బ్రతికిపోయానురా' అనుకొంటూ.

చూశారా బాలలూ! మేక తన బుద్ధిబలంవల్ల ఎంతటి అపాయాన్ని గడిచి గట్టెక్కిందో! ★

అమరజీవి

(34-వ పేజీ తరువాయి)

లేకపోయాడు. వచ్చిన తోవనే ఇంటిముఖం పట్టాడు. ఆయన మనస్సులో వెయ్యి సముద్రాలు పొంగి పొర్లినాయి. అగ్నిపర్వతం బ్రద్దలయి నిప్పులు కురిపించినట్లు, ఆయనను ఎవరో బలవంతంగా ఆగానంలోకి త్రోసినట్లు ఆయన బాధపడారు. తనను చూసి తానే అసహ్యించుకున్నాడు. తను పిరికివాడు. తనకు ధైర్యంలేక కొడుకును పంపించాడు. అదేగా, నలుగురూ అనేమాటల్లోని ఆంతర్యం! ఇక తను బ్రతికుండి ఏమి లాభం? సంక్షుభితమైన ఈ సముద్రంలో తను ఇంక ఎన్నాళ్లు ప్రయాణం చేస్తాడు?

రాజశేఖరంగారు బరువుగా అడుగులు వేసుకుంటూ యింటికి బయలుదేరారు. దోవలో ఆయన మనస్సు స్వాధీనంతప్పి ఆయన చిన్ననాటి ముచ్చటలను జ్ఞాపకం చేస్తున్నది. సరిగ్గా పాతికేళ్ల క్రితం! అప్పుడు తనకు షుమారు యిరవైయేళ్లు వుండేవి... అప్పుడు తాను 'యిలాంటి' సంఘర్షణే ఎదుర్కొన్నాడు. ఆనాడు పలువురు దేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొంటున్నారు. తనుకూడా ధైర్యంచేసి వెళ్దామనుకున్నాడు. కానీ తండ్రి అంగీకరించలేదు. అదీకాక, తనకానాడు మనస్ఫూర్తిగా వెళ్లాలనిలేదు. ఒకవేళ వున్నా, తను పిరికివాడు కావటం వలన, తనకు ధైర్యసాహసాలు లేవు. అందుకే, ఆనాడు తన తండ్రి వెళ్ళవద్దని వారిస్తే, తనేమి బాధపడలేదు......కానీ ఈనాడు, తన కుమారుడు దేశంకోసం త్యాగం చేస్తానంటే, తాను ఆమోదించాడు. తనకు కావలసినదల్లా వొక్కటే! నలుగురూ తనగురించి గొప్పగా చెప్పుకోవాలి... అది స్వార్థంకాదూ? అలాంటప్పుడు నలుగురూ తనగురించి ఈనాడు చెడ్డగా చెప్పుకుంటున్నారంటే వారి తప్పేమీలేదు. కీర్తికోసం, కుమారుడిని అమానుషంగా "హత్య"చేసి దేశానికి హారతియిచ్చాడు.

రాజశేఖరంగారు యింటికి చేరుకున్నారు. భార్య ముఖం చూడలేకపోయారు. ఆమె రాజుగదిలో కూర్చుని అతని ఫొటోవంక చూస్తూ పెద్దగా ఏడుస్తున్నది.

"అయ్యో రాజా! నిన్ను ఆపేవాళ్లు వొక్కరూ లేకపోయారా!" అంటూన్నది.

శేఖరంగారి గుండె నీరయిపోయింది. తనే కుమారుని "హత్య"చేసిన హంతకుడినని ఎలా చెప్తాడు? ఆనాడు తను కుమారుడిని వద్దని వారిస్తే తప్పకుండా రాజు వెళ్లకుండా ఆగిపోయేవాడు. కానీ, తనకానాడు ఆవేశంలో వొళ్లు తెలియలేదు.

* * *

ఈనాడు, జానకిరాముడి పెళ్ళి చూస్తుంటే, రాజు జ్ఞాపకానికి వస్తున్నాడు. అవును! రాజు బ్రతికివుంటే ఈనాటికి యిరవైయేళ్ళు నిండేవి. తనుకూడా రాజు పెళ్ళిచేసి ఆనందించేవాడు.

రాజశేఖరంగారు ఊహాతరంగాలలో, రాజు సజీవంగా వున్నట్లు వూహించుకుని, అతనుకూడా పెళ్ళిచేసుకుని, సిగ్గుతో తల వంచుకున్న తన వధువును వెంటబెట్టుకుని, ఆశీర్వదించమని తన కాళ్ల వద్ద మోకరిల్లినట్లు వొక వింత అనుభూతిని పొందారు. కానీ అలాంటి అనుభూతిని ఆయన వొక క్షణంసేపుమాత్రమే అనుభవించకలిగారు. తర్వాత రాజునుగురించిన విషాదస్మృతులు మనస్సును కలచివేసినాయి.

ఆయన భార్యవంక చూశారు. ఆమెకు కూడా రాజు జ్ఞాపకం వచ్చినట్లున్నాడు. అందుకే, నిశ్శబ్దంగా ఏడుస్తూ కంట తడి పెట్టింది.

"నీకు రాజు జ్ఞాపకం వస్తున్నాడుకదూ!" అన్నారు శేఖరంగారు బరువుగా.

"అవునండి! ఎలా మరిచిపోతాను"

"నువ్వేమి అనుకోకుండావుంటే, వొక విషయం చెపుతాను" అన్నాడాయన ఆవేశంలో.

"ఏమిటది?" అంది ఆమె ఆదుర్దాగా.

"ఆనాడు రాజును దేశంకోసం త్యాగం చేయమని పురికొల్పింది నేనే!" అంటూ భోరున ఏడవటం మొదలుపెట్టారు. కామాక్షమ్మగారు ఆశ్చర్యపోతూ అచేతనంగా వుండిపోయింది. ★ (ఒక ఆంగ్లకథ చదివాక)

గర్భనిరోధము

సంసార జీవితం అనుభవించుచు కూడ, ఆపరేషను, మందులు లేకుండా, పిల్లలు పుట్టకుండా చేసుకోవడానికి సులభమైన 21 మార్గాలు 'సంతానము' అనే తెలుగు పుస్తకంలో వున్నాయి. అవసరం లేనప్పుడు గర్భం రాకుండా చేసే మార్గాలు, అసలు సంతానమే లేనివారికి అందుకు కారణాలు, కలిగే మార్గాలు, సుఖప్రసవానికి గర్భిణీస్త్రీలు ముందుగా తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు, పసిపిల్లలను పుష్టిగా, ఆరోగ్యంగా ఎక్కువ ఖర్చులేకుండా పెంచే మార్గాలు అవసరమైన బొమ్మలతో సహా ఎ. ఎస్. మూర్తి, యం. ఎ వారు 'సంతానం' అనే పుస్తకంలో వ్రాశారు. అనేక సంసార సమస్యలను తీర్చగల అపూర్వ గ్రంథం. మీరు చదివితీరవలసిన పుస్తకం. మూర్తి మరియు విజాయకం, 83 పీటర్సు రోడ్డు, మద్రాసు-14 కు ఉత్తరం వ్రాస్తే వి పి ఖర్చుతో సహా రు. 3-50 లకు మీకు కూడ ఒక పుస్తకం వెంటనే పోస్టుద్వారా పంపబడును.

S WASTIK